

Elektromagnetické záření

19

Dr. Brom Jiří

Gymnázium Týn nad Vltavou

3.2.2013

Výukový materiál pro Oktávu

Přírodní vědy - Fyzika - Optika

Elektromagnetické záření

Využití - výklad a procvičení tématu

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

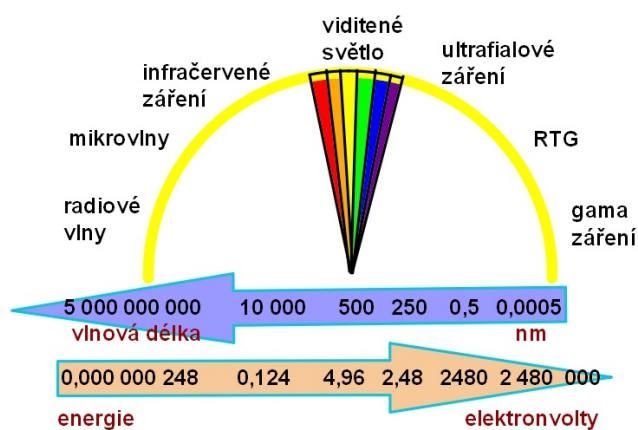
Elektromagnetické záření

Elektromagnetické záření vzniká při **změnách energie částic atomového jádra a částic atomového obalu**

Energie záření E je přímo úměrná frekvenci f .

Záření můžeme přibližně dělit na - kosmické

- gama
- RTG
- ultrafialové
- viditelné
- infračervené
- rádiové

Obr. 1

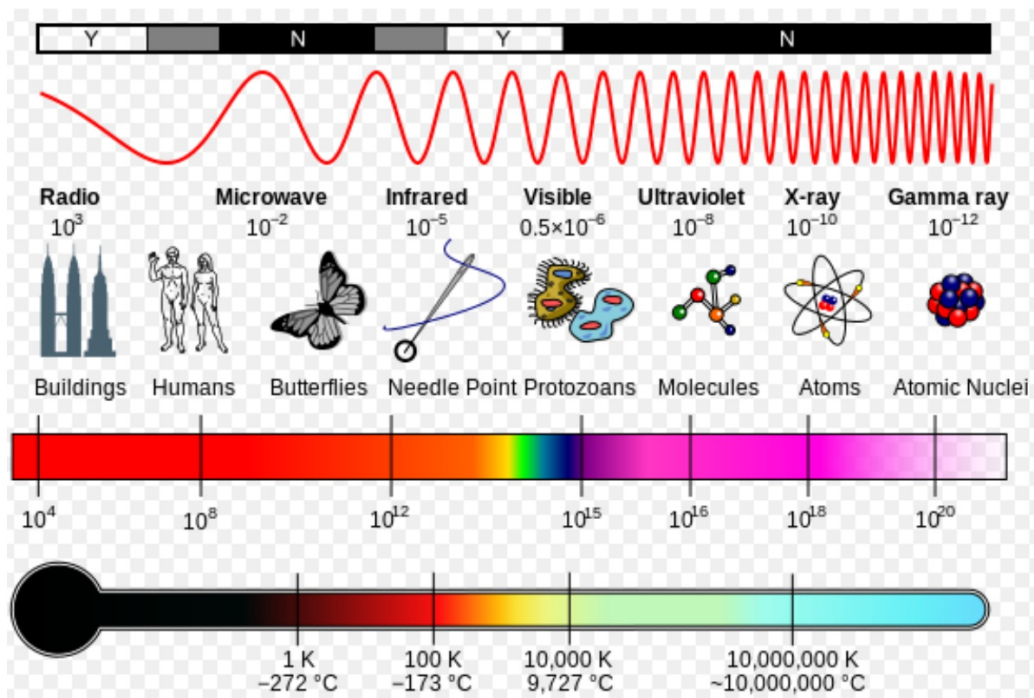
prochází ráření atmosférou ?

typ vyzařované vlnové délky

přibližné měřítko vlnové délky

frekvence

teplota objektu, která odpovídá nejintenzivněji vyzařované λ

Obr. 2

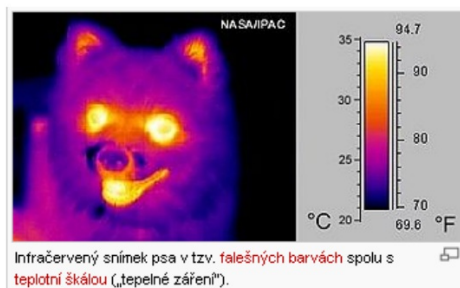
Infračervené záření

Bylo objeveno na základě tepelných účinků.

1800 W. Herschel zkoumal tepelné účinky spektra viditelného světla a očekával, že tepelné účinky za fialovou barvou vymizí....

λ cca 760nm až 1mm

Běžná tělesa při pokojové teplotě emitují záření kolem $10\mu\text{m}$

Obr. 3

Nahoře: strom fotografovaný v infračerveném rozsahu. Dole: tentýž strom snímáný ve viditelné části spektra.

Obr. 4

Toto záření dobře prostupuje například mlhou.
Vnímají jej plazi a hmyz (komáři)

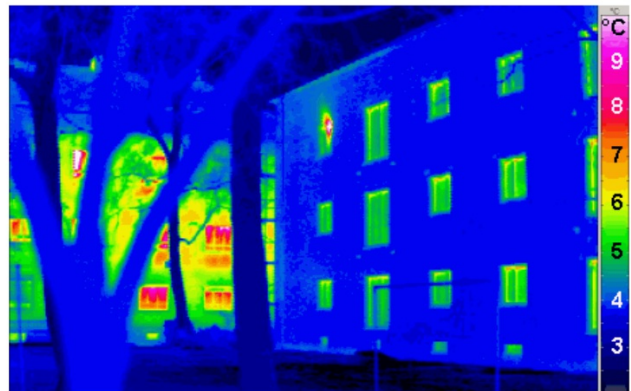
Využití - vojenství, geografie, astronomie, stavebnictví, biologie,
medicína, dálkové ovladače přístrojů....

Plyny pohlcující toto záření v atmosféře - především vodní pára -
hrají mimořádnou roli v energetické bilanci planety. **Skleníkový jev**
udržuje planetu o 33 C teplejší.

Američtí vojáci v Iráku

Obr. 5

Termovize tradičního domu v pozadí a
pasivního domu v popředí

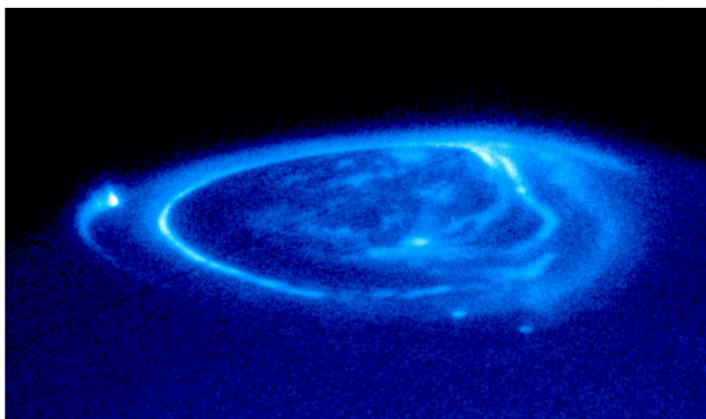
Obr. 6

Ultrafialové záření

Bylo objeveno na základě chemických účinků.

1801 J.Ritter zkoumal chemické účinky spektra viditelného světla a položil proužek papíru nasycený chloridem stříbrným vedle fialové barvy.

λ cca 400nm až 10nm

Polární záře na Jupiteru zaznamenaná Hubbleovým teleskopem

Obr. 7

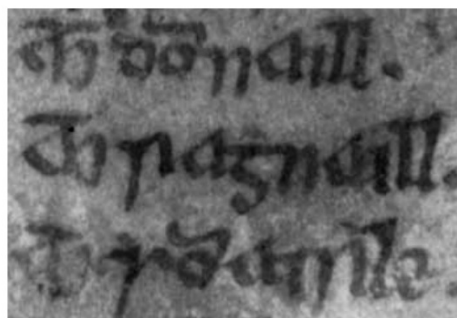

Spirální galaxie Messier v ultrafialových barvách.

Obr. 8

Je částečně blokováno ozonovou vrstvou, atmosférou a okenními skly (obsah Na). Toto záření vnímá především hmyz - včely, motýli.....

Využití - fotografie, bankovníctví, kriminalistika,....

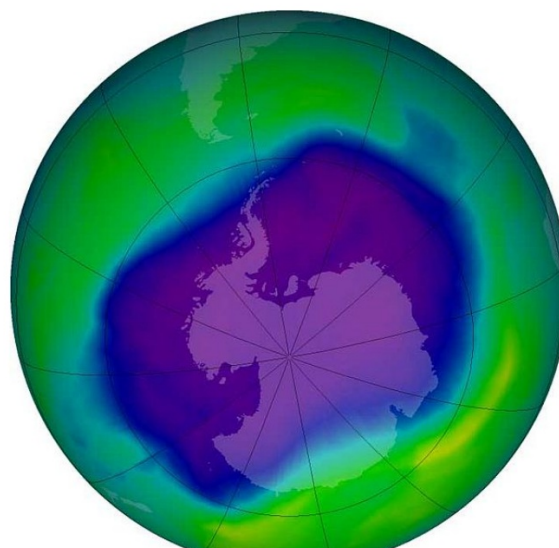

Obr. 9

Obecně způsobuje **degeneraci chemických vazeb.**

Barvy pod jeho účinkem blednou, umělé hmoty se stávají křehčími. Může způsobit vrásky pokožky, rakovinné bujení, šedý zákal... Vytváří vitamín D -uf.A.

Poškození ozonové vrstvy (především freony a oxidy dusíku) , která brání průniku uf. B a C záření na zemský povrch je velmi nebezpečné.

: 10

Ozonová díra nad Antarktidou k 24. září 2006

Pracovní list -

1. jak vzniká elektromagnetické záření ?
2. jak můžeme dělit elm.záření ?
3. na základě jakých účinků bylo objeveno infračervené záření?
4. kde nachází infračervené záření využití ?
5. má viditelné světlo tepelné účinky ?
6. vysvětli skleníkový jev
7. jak bylo objeveno ultrafialové záření ?
8. kde využíváme ultrafialové záření ?
9. kteří živočichové vnímají uf. nebo if. záření ?
10. proč se za normálním sklem neopálíme ?
11. jaké sklo používají rtuťové výbojky solárií ?
12. jak se chráníme před uf. zářením ?

Zdroj :

Lepil O.: Optika pro gymnázia.

Nakladatelství Prometheus s.r.o, Praha, 2005.

Wikipedie -http://cs.wikipedia.org/wiki/Infračervené_záření

Wikipedie -http://cs.wikipedia.org/wiki/Ultravioletové_záření

Obrázky :

Obr.1 -Brom

Obr.2 -http://en.wikipedia.org/wiki/File:EM_Spectrum_Properties_edit.svg

Obr.3 -http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Infrared_dog.jpg

Obr.4 -http://cs.wikipedia.org/wiki/Infračervená1_fotografie

Obr.5 -<http://cs.wikipedia.org/wiki/Noktovizor>

Obr.6 -<http://cs.wikipedia.org/wiki/Termografie>

Obr.7 -<http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Jupiter.Aurora.HST.UV.jpg>

Obr.8 -http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:M81_wide_Galex.jpg

Obr.9 -[http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ragnall_mac_Somairle_\(MS1467\).jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Ragnall_mac_Somairle_(MS1467).jpg)

Obr.10 -http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Antarctic_ozone_layer_2006_09_24.jpg